

A NATO európai, az USA és Egyiptom, valamint az osztrák haderő 1978—80-ban végrehajtott gyakorlatainak főbb hadtáp tapasztalatai

Skrabán László alezredes

Az utóbbi három-négy évben végrehajtott NATO és osztrák szárazföldi, légi és haditengerészeti rendszer, csapat vagy parancsnoki-vezetés (REFORGER, WINTEX stb.) gyakorlatok főbb tapasztalatainak elemzése során megállapítható, hogy a harc, a hadművelet minden oldalú biztosítása keretében kiemelkedő figyelmet fordítanak a hadtápbiztosítás korszerűsítésére, fejlesztésére. Ezen belül a figyelem középpontjában – a katonai doktrínák (az USA volt elnökének 59. sz. direktívája, a „Haderőszerzés-4” és a „Haderőreform-78”) változásainak, a hidegbáború, az agresszív törekvéseinek megfelelően – az anyagi-technikai biztosítás, a szállítás, az egészségügyi ellátás kérdéseire megfelelő figyelmet összpontosítanak. Ezt látszik igazolni az is, hogy az USA és a NATO alárendeltségű erőinél – honi területen tartózkodó, vagy az ún. intervenciósi erők – ma egyik legfőbb problémát a személyi állomány, a nehéztechnikai, a lőszer, az egyéb ellátmányi készletek megfelelő helyre történő lehető legrövidebb időn belüli szállítása, a központ és a hadszíntér-hadtáp folyamatos működtetésénél az utánpótlás honi és hadművelési területéről történő megszervezése okozza a hadtápbiztosításon belül.

I.

A téma részletes elemzése előtt – úgy gondolom – érdemes röviden áttekinteni a NATO és az osztrák gyakorlatok rendszerét, azon belül is azokat, amelyek kapcsolódnak a hadtápbiztosításhoz, illetve a hadtáp gyakorlatokhoz.

1. *Az USA és NATO gyakorlatok fajtái szerint megkülönböztetnek:*

- a) hadijátékot,
- b) gyakorlatot,
- c) értekezletet, konferenciát (SHAPEX).

a) A gyakorlatokat felosztják:

- csapatgyakorlatokra;
- matematikai modell szerinti gyakorlatokra;
- keretgyakorlatra;
- tervgyakorlatra;
- technikai gyakorlatokra;

- számítógépes gyakorlatokra;
- törzsgyakorlatokra (WINTEX).

b) A csapatgyakorlatokat módjuk szerint felosztják:

- Harcgyakorlatra; riadógyakorlatra; mozgósítási gyakorlatra; éleslövészettel egybekötött harcgyakorlatra; harckészültségi gyakorlatra; iskolagyakorlatra; és ellátási, illetve hadtápgyakorlatokra.

A gyakorlatok közül célszerűnek látszik vizsgálni a csapatgyakorlatokat és a törzsgyakorlatokat.

A csapatgyakorlatok közé tartoznak az évenként ismétlődő:

- „AUTOMN FORGE” és a
- „REFORGER” gyakorlatok.

A törzsgyakorlatok közül leglényegesebb a kétévenként ismétlődő:

- „WINTEX” gyakorlatok.

Az értékelt időszak legismertebb NATO hadtápgyakorlatait „LOGEX” (Logistical Exercise) fedőnévvel látták el. Az olaszok – hasonlóan a csapatok jelöléséhez – rendszerint egy-egy folyó vagy helység névvel jelölték hadtápgyakorlataikat, mint pl.: „PIAVE-78”, vagy a „Pineretó-79”. Az osztrákok a nagyobb területvédelmi gyakorlatokat „KOBRA-79”-nek, a repülőhadosztály légi gyakorlatát „LUFTRAUMSICHERUNGSÜBUNG-79-nek és a legutóbb végrehajtott ún. „Válsághelyzet”-beni gyakorlatokat „IGEL”-nek nevezték, illetve fedték.

2. A gyakorlatok tervezéséről és szervezéséről általában:

A gyakorlatokat szövetségi szinten összehangolt terv- és célkitűzések alapján kétéves ciklusokra tervezik. Kétévenként végrehajtának egy hadászati szintű parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatot és évenként egy sor hadműveleti-harcászati szintű csapatgyakorlatokból álló gyakorlatsorozatot. Ezeket egészítik ki a haderőnemek, fegyvernemek és szakcsapatok egységeinek, alegységeinek szakharcászati gyakorlatai, így a hadtápgyakorlatok is.

A gyakorlatok tervezésekor megkülönböztetett figyelmet fordítanak – a katonapolitikai és katonai kiinduló helyzeten túl – arra, hogy az a reális helyzetet legjobban megközelítő körülmények és feltételek között kerüljön végrehajtásra.

A gyakorlatvezetőség munkaterve mellé minden esetben kidolgozzák a gyakorlatvezetőség „Adminisztratív terv”-ét is. Ebben a tervben kidolgozásra kerülnek a csapatok tényleges hadtáp-, és a gyakorló egységek és magasabbegységek anyagi-technikai és egészségügyi biztosításának kérdései, továbbá a csapatok szállításának rendje, a polgári hatóságokkal való együttműködés kérdései. Ugyancsak egy külön tervet és ahhoz intézkedéseket dolgoznak ki a társadalmi szervek értesítésére (a gyakorlat körzetében a lakosság körében végzendő feladatokról) a különböző anyagi, technikai és egyéb eszközök igénybevételéről és a károk rendezéséről.

Az osztrák haderő által az utóbbi években végrehajtott gyakorlatok közül számunkra figyelemre méltóbbak az 1979. éveik. Az osztrák haderő kijelölt törzsei és csapatai az 1979. évi kiképzési terv szerint 17 jelentősebb parancsnoki, törzsvezetési és csapatgyakorlatot hajtottak végre az ország különböző térségében.

A gyakorlatok megszervezésénél és végrehajtásánál a törzsek, az azonnali készenléti és területiális csapatok fő feladatául a területvédelemre vonatkozó

harcászati elvek, ezen belül a kulcsfontosságú, a területbiztosítási övezetekben és a döntőfontosságú körletekben vívott harc gyakorlását határozták meg.

II.

E bevezető gondolatok – az esetleges tájékoztatáson túl – úgy gondolom, hogy megalapozzák annak a néhány hadtáp tapasztalatnak jobb megértését, melyek nekünk, hadtáptiszteknek mindenképpen figyelemre méltóak a felkészítés keretén belül végzendő kidolgozó, végrehajtó és oktató munkánkhoz.

Az egyes gyakorlatok elgondolásakor a NATO vezetés egyre nagyobb figyelmet fordít a koalíció egész társadalmi struktúrájának (politikai, gazdasági, katonai) békeállapotból háborús állapotba helyezésére, melynek érdekében a „WINTEX” típusú gyakorlatoknál bevonták a tagországok törvényhozó testületeinek képviselőit és kormányhivatalait is. Ezek a szervek az erők és eszközök mozgósításával, a gazdaság vezetésével, a „felforgató tevékenység”²⁶ megakadályozásával stb. foglalkoztak. Emellett növelték a hadiipari termelést, állami ellenőrzést vezettek be a termelés és fogyasztás területén, szükségtörvényeket léptettek életbe, mozgósították a szállító és híradó eszközöket stb.

A „WINTEX/CIMEX-81” gyakorlat elé azt a célt tűzték ki, hogy felmérjék a gazdaság mozgósítási tervek realitását. A gyakorlaton részt vettek a tagállamok kormányfői, államigazgatási szervei és polgári intézményei, hadügyminisztériumai, a katonai tervezésben mozgósításban és anyagellátásban érintett polgári szervei. Első ízben vettek részt a gyakorlaton a hadiipari és szállítási magánvállalatok képviselői, hadiipari cégek, polgári légi- és hajózási társaságok. A gyakorlaton összesen mintegy 500 törzs és polgári szerv vett részt.

Az „AUTUMNFORGE-80” és a „JOG TROT-80” kombinált szállítási gyakorlatokon a honi területen (USA) tizennégy, Európában tizenhárom repülőteret jelölték ki be- és kirakodás céljára. A tengeri szállításra honi területen négy, Európában két kikötőt jelöltek ki. A légiszállításokat összesen 298 fordulóval hajtották végre.

A tengeri szállításba összesen 111 fordulóval (98 komp és 13 haditengerészeti szállítóhajó) hajtották végre.

A „BRIGHT STAR-81” amerikai-egyiptomi gyakorlaton az anyagi-technikai biztosítás lehetőségeit is vizsgálták.

A „Piave-78” és a „Pinalo-78” hadtáp rendszergyakorlatokon a hadtest, hadosztály és dandár hadtápok működését ellenőrizték az előző évben befejezett hadtáp átszervezésnek megfelelően.

Az utóbbi években lefolytatott osztrák gyakorlatok során kiemelt figyelmet fordítottak a „Haderőreform-78” megfelelő hadtápbiztosítására.

3. Az egyes gyakorlatok főbb hadtáp tapasztalatairól

A „WINTEX/CIMEX-81” kapcsán:

a) A gyakorlaton részt vevő polgári szervek magánvállalatok képviselői ellenőrizték és pontosították a rendkívüli törvényekre, a hadiipari termelés fokozására, az energiafogyasztás szabályozására, a polgári lakosság és az anyagi

²⁶ A nyugatiak a kommunista pártokat utóbbi időben még a legelképzhetetlenebb pacifista mozgalmakat is ebbe a kategóriába sorolják.

értékek evakuálására vonatkozó terveket. A polgári és az államigazgatási szervek a hadműveletek alatt gyakorolták a tagállamok háborús gazdálkodási terveinek alkalmazását és a fegyveres erőkkel való együttműködés megvalósítását.

b) A megerősítő erők átszállítását a korábbiakhoz hasonlóan kb. azonos időben kezdték meg és végrehajtásának menete megfelelt a reális lehetőségeknek. Az átszállításnál abból a feltevésből indultak ki, hogy az Európában tárolt nehéz technikai készletek négy amerikai hadosztály felszerelésére elegendők. A többi hadosztály nehéztechnikai felszerelését tengeri és légi úton szállították át Nyugat-Európába. A tengeri szállítás időigényessége következtében a megerősítő erők és eszközök zöme csak a fegyveres küzdelem kirobbanása után érkezett be.

A fegyveres erők szállító kapacitás igényeinek biztosítása céljából feldolgozták a gépjármű szállítás teljes mozgósítását, a polgári és katonai szállító légi erő összes erőinek és eszközeinek NATO parancsnokság alárendeltségébe való helyezésének kérdéseit. A NATO felelősségi övezetében levő összes teherszállító hajót átadták az adminisztrációs központnak. Ezzel egyidejűleg a közép-európai hadszíntéren szövetséges vasúti kocsiparkot állítottak fel.

c) A kettős támaszpontú csapatok (nehéz fegyverzetüket és harci technikai felszerelésüket Európában tárolják) átszállítására 3–6 napot, egy hadosztály teljes felszereléssel történő légi szállítására legkevesebb 12 napot, a tengeri szállítására 15–25 napot terveztek.

d) A gyakorlat első ütemében feldolgozták a hadtápszervek béke állapotból háborús készenléti állapotba helyezését; a megerősítő erők és anyagi eszközök szállításának megszervezését; a csapatok mozgósításának és hadművelési szétbontakozásának anyagi és technikai biztosítását, valamint a tagállamok gazdaságának háborús termelésre való átállítását. Ebben az időszakban az anyagi-technikai biztosítás egyik legfőbb feladata volt, hogy minden tagállam saját erőivel és eszközeivel szervezze meg a beérkező megerősítő erők fogadását és minden oldalú hadtápbiztosítását. A NATO fegyveres erők törzseinél és a szövetséges harcászati légi parancsnokságoknál hadtáp koordináló és üzemanyagellátó központokat szerveztek.

e) A fegyveres erők harci technikával, üzem- és hadtáp anyaggal való ellátásának biztosítására, valamint az ipari centrumok nyersanyaggal való ellátására NATO központi ügynökségeket állítottak fel. Adminisztrációs központ²⁷ szervezte a tengeri- és légiszállításokat, valamint az olajellátást. Főnökséget hoztak létre a dél-európai hadszíntéren a földi szállítások koordinálására.

f) További fontos kérdésként dolgozták fel a hadtápegységek, alegységek és intézetek szétbontakoztatását, a raktárak telepítését; az előretolt védelmi harcterületen az anyagi készletek széttelepítését; a csapatok szállításának megszervezését; az üzemanyag és javítóbázisok telepítését; a mentesítési munkák és a fontosabb üzemek evakuálásának megszervezését.

g) A NATO tagállamoknál feltételezetten a háborús helyzetnek megfelelő törvényeket és élelmiszer jegyrendszert vezettek be. Szigorúan zárlat alá helyezték az összes üzemanyagot. Az ipari központok folyamatos többműszakos termelésre álltak át és a katonai megrendelések érdekében folytatták a gyártást. A felmondás után külföldi vendégmunkások tömeges eltávovása a nyugat-európai országokból, az egyes vállalatoknál végrehajtott diverziós és szabotázs cselekmé-

²⁷ Hadszíntér hadtáp Pság.

nyek, a saját nyersanyag és munkaerő hiány a NATO tagállamoknál komoly nehézséget okozott a fegyveres erők lőszerrel és harci technikával történő ellátásában.

h) A frontövezetben levő polgári lakosság evakuálásának szabályozása érdekében egy ügynökséget²⁹ hoztak létre és megszervezték a szökevények felkutatását.

A gyakorlat második ütemében ellenőrizték és értékelték a hadtápszervek tevékenységét a korlátozott háború első hadműveleti során. Különös figyelmet fordítottak a nemzeti polgári és katonai hadtáp szervek közötti együttműködés megszervezésére. A NATO vezetés értékelése szerint ez az együttműködés hatékony volt és elősegítette a csapatok minden oldalú anyagi-technikai biztosításának megszervezését.

Ugyancsak nagy figyelmet fordítottak a fegyveres küzdelem során keletkezett káros következmények megszüntetésére; a megsérült csövezetek gyors kijavítására; a szétrombolt utak, hidak; vasúti csomópontok és tengeri kikötők helyreállítására; a hadtáp körletek és objektumok őrzés-védelmének megszervezésére.

A földi szállító eszközök veszteségeinek pótlására harcászati szinten is széles körben alkalmazták a légi szállításokat.

Megszervezték a gyógyszerellátást, a sebsültek első orvosi ellátását, hátraszállítását és további gyógyítását, valamint a tábori kórházak telepítését.

i) Az előzőektől függetlenül a gyakorlat folyamán komoly hiányosságok merültek fel a csapatok hadtápbiztosítása terén. Az egyes NATO tagállamokban a meglévő főbb anyagi készletek még nem felelnek meg a NATO normatíváknak. Például a török légicső üzemanyag és lőszerkészletei a nemzeti parancsnokság értékelése szerint csupán 9–11 harci napra elegendők (a NATO norma 30 nap). A harctevékenységek első napjaiban a légvédelmi rakéták, a páncéltörő rakéták, repülőgép rakéták és a tüzérségi löszerek felhasználása a közép-európai hadszíntéren meghaladta a tervezett normákat, ami maga után vonta ezek pótlólagos szállításának megszervezését. Kevésnek bizonyultak a különböző rádiótechnikai, rádiólokációs és repülőgép hajtómű alkatrészek, valamint a gyógyszer és az egészségügyi készletek is. A javító egységek és alegységek nem minden esetben tudták biztosítani a harctevékenységek során megsérült technika és fegyverzet javítását és azok visszaadását a csapatoknak.

Az „AUTUMN FORGE-80” alapján:

a) Összehangolták az USA honi területéről és Nagy-Britanniából végrehajtott szállításokat, a személyi állomány és a technikai felszerelések időbeni beérkeztetését a terv szerinti helyekre.

A nehéz harci technikát vasúton, a személyi állományt légi úton és közúton vonták előre.

A hadszíntér-megerősítés gyors végrehajtása érdekében tengeri és légi kirakó körleteket jelöltek ki és rendeztek be.

A hadászati légi és tengeri szállításokban katonai és polgári repülőgépek, a hadi és kereskedelmi flotta egységei, míg a hadszínterek közötti szállításban katonai repülőgépek vettek részt.

²⁹ Az „ügynökség” kifejezés (AGENCY) az angolszász katonai szóhasználatban komptens ideiglenes munkacsoportot, igazgatási szervet, mondhatni operatív csoportot is jelent.

A szállítások folyamán kijelölt tengeri kikötők rakodási, szállítási és raktározási lehetőségeit jónak minősítették.

Gyakorolták a szövetséges csapatokkal való együttműködést, valamint a csapatok lőszerrel, üzemanyaggal, élelmiszerekkel és más anyagokkal való ellátását.

b) A Harrier²⁹ típusú repülőgépeket hatos csoportban telepítették és részükre 200 m-es alumínium felszállópályát építettek ki. A légitámogatást általában 30 percen belül biztosították. Ezeket a repülőgéptípusokat a gyakorlat során általában harcokcsik ellen alkalmazták.

A gyors reagálású hadtest részeinek légiszállításával ugyancsak kipróbálták a tábori leszállópályákat is. A katonai szállító-repülőgépek fogadásához előregyártott alumínium elemekből négy nap alatt 1000 m hosszú és 60 m széles leszállópályát építettek az északi hadseregcsoport sávjában.

c) Az egészségügyi biztosítás megszervezése nem volt kielégítő, mivel kevésnek bizonyult a sebesültszállító eszközök mennyisége.

d) Különösen az anyagi-technikai biztosítás terén eredményesen hasznosították a korábbi évek tapasztalatait.

A „BRIGHT STAR-81”-el kapcsolatban:

a) A gyakorlat hadtáp tapasztalatai azt mutatják, hogy a helyi körülményeknek megfelelően és a szükséglethez mérten kell megszervezni az anyagi-technikai biztosítást; a nagy távolságú és a hadszínterek közötti szállítást; repülőterekre, tengeri és légi bázisokra vonatkozó egyezményeket kell kötni, s elengedhetetlen a meglévő bázisok korszerűsítése is. Így érthető az a lázas buzgalom, amellyel már a Carter-kormányzat, de még inkább a Reagan-adminisztráció munkához látott politikai-diplomáciai és katonai síkon egyaránt. Egymást érték a térségben a megegyezések Egyiptommal, Ománnal, Kenyával és Szomáliával. Ezeknek megfelelően gyors ütemű korszerűsítési munkálatok folynak mindenütt. Ománban, Maszira-szigeten és Seeb nemzetközi repülőterén lőszer- és üzemanyag-raktárakat, továbbá a C-141-es szállítórepülőgépek fel- és leszállására alkalmas pályákat építenek; Kenyában, Mombasában korszerűsítik a repülőtereket, bővítik a kikötő berendezéseit és fejlesztik a híradóhálózatot; Szomáliában, a berberai repülőtéren irányítótoronyt, a repülőgépek és a felszerelések elhelyezésére hangárokat és raktárakat építenek, új lokátorokat helyeznek el és bővítik a kikötői létesítményeket; Egyiptomban korszerűsítik a Rasz Banasz-i légitámaszpontot, s továbbiak megszervezésének és használatának jogát tervezik kiterjeszteni a Sínai-félszigeten.

b) További tapasztalatként említhető, hogy elengedhetetlen a térség államainak területén és előretolt raktárhajókon a háborús raktárhajókészletek telepítése, jellege 7 db raktárhajó tartózkodik, de útban van újabb 3 db, s végül: a légi- és tengeri utánszállítási útvonalak eddigénél tökéletesebb biztosítása és oltalmazása. Nem nehéz kikövetkeztetni, hogy a felismerések gyakorlati következményei a megszorított fegyver-, lőszer és hadfelszerelés szállítások – kettős céllal történnek. Egyrészt a „célországok” fegyveres erőinek felszerelésére, illetve meglévő hadfelszerelésük korszerűsítésére – de még inkább tárolási céllal! A repülőgéphordozó hajók feltűnése hivatott biztosítani elsősorban a légi útvonalakat, de nem kisebb a szerepük a várható, vagy feltételezett haditengerészeti hadműveleteket illetően sem. S hogy előretolt raktárhajókban sincs hiány, arra

²⁹ 4. csapatrepülőök

következtetni lehet a körzetben cirkáló szállító- és utánpótlásbiztosító vízi egységek ugrásszerűen megnőtt számából is.

A „Piave-78” badosztály hadtápgyakorlat kapcsán:

a) A hadtápközpont egyes részei a telepítés után 2,5–3 órával, a teljes központ pedig 5 órával már üzemelt. Feladata volt, hogy biztosítsa:

- (14) tizennégy z. szintű alegység élelmezését;
- üzemanyaggal, lőszerrel, valamint javító anyaggal és
- szállítóeszközökkel való ellátását.

Miután a „Folgore” g. ho. hadtáp szervei 9. 4-én reggel végrehajtották a riadót, megkezdték az előkészületeket a kivonulásra és a harc területen való településre. 9. 6-án estig ellenőrizték a berendezések üzemképességét, valamint az állomány felkészültségét. A hadtáptörzsekben a tékép munka folyt.

Az eddigiektől teljesen eltérő dolog volt, hogy fel kellett készülniük több mint 10 000 tartalékos fogadására és ellátására. (Már felszerelve érkeztek a ho.-hoz). Ez utóbbi része a gyakorlatnak azokban csak elméletben történt meg. Azaz a gyakorlat során a valóságban is gondoskodtak:

– 8100 fő ellátásáról a normál készletekből és
17 000 főnek tartalék készletekből történő ellátásáról (a kiszállítás itt nem történt meg).

b) A befejező szakasz 9. 6-án 09.00-kor kezdődött a „SPRESIANO”-i „PALAZZON” laktanyában (a gyak. vez. itt települt), ahol Umberto CAPUZZO tbk. ho. pk. ismertette a harcászati csoportosítást, az általános helyzetet és a (topográfiai) földrajzi, meteorológiai viszonyokat.

Ezután Tomaselli ezds. ho. htp. főnök ismertette a „M”-ből eredő feladatokat (emberek, eszközök, anyagok átvétele, szállítása) a település időnormáit, amelyre a ho.-nak összességében – a raktárakból való kiszállítást is beleértve – három nap állt rendelkezésükre.

A ho. ellátó szerveit, az új struktúrát, olyan szisztéma szerint telepítették, hogy előtte, a több éves tapasztalatok alapján kikérték valamennyi érdekelt – szak és csapattiszt – véleményét.

c) A dinamikai mozzanat 9. 7-én reggel kezdődött, amikor az ismertetett hét zászlóalj a védőharc különböző mozzanatait imitálta, míg valamennyi htp. szerv az ellátás, szállítás, javítás valamennyi fázisát a valóságban is végrehajtott, egy áttelepüléssel nehezítve. A gyakorlat végén délután valamennyi tüzoltó alegység és eszköz bevonásával – valóságos tűz ellen – nagyszabású tüzoltó bemutatót rendeztek. (Feltételezés TÖPFÉ csapás volt).

d) A gyakorlat a következőket biztosította:

- jól oldották meg a ho. htp. szervei rekonstrukciójának elméleti részét;
- a telepített anyagelosztó helyek a ho. szükségletei szerint „jól” oldották meg a feladatukat;
- ha szükséges a ho. htp. központ körletét majdnem 50%-kal lehet csökkenteni az érvényben levő normákhoz képest anélkül, hogy operativitásukat csökkentenék;
- az így telepített htp. szervek szállító eszközeinek számát mintegy 1/3-al lehet csökkenteni;

- az új rendszerű ellátó z.-ak modernek, a követelményeknek megfelelően működnek és megfelelnek a szervezési követelményeknek. (Erre egyetlen példát: a település után alig négy órával majd egy fél ho. állományt (8000 főt) képesek voltak ellátni).

A gyakorlat gyengéje az volt, hogy erre a gyakorlatra, mint első ilyen típusúra, különlegesen készültek, azaz olyan anyagi, technikai ellátottságot biztosítottak, amely a valóságban egyetlen egység-magasabbegység vonatkozásában sem biztosítható. Az utolsó gépkocsivezetőig lemenőleg már hetekkel korábban megkezdték az állomány elméleti és gyakorlati felkészítését. Ennek ellenére a tatalékosok bevonulás utáni átvételét, elosztását és folyamatos ellátását csak elméletben, az előírt normákat meghaladó időben (+18-24 óra) voltak képesek biztosítani.

e) Az olasz szárazföldi haderő rekonstrukciójában most egyik legfontosabb feladatként a hadtápcsapatok átszervezését kezelik. Dandár, hadosztály szinten befejeződött (elsősorban az 5. hdt-nél) az átszervezés gyakorlati végrehajtása is, mivel enélkül a csapatok képtelenek operatív feladataikat ellátni. Jelenleg már a fegyver és haderőnemek közötti hadtáp ellátás új rendszerének elvi kidolgozása, annak működőképességét 1979. évtől kezdve szintén gyakorlatok sorával próbálták ki, s a végleges állománytábla, illetve szervezeti keret kialakítását ezek után hajtották végre. A korszerű eszközökkel való ellátást ennél sokkal lassúbb ütemben lesznek képesek végrehajtani, de azzal, hogy feszültség, vagy elemi csapás esetén ezeket az eszközöket a nagy polgári termelő és felhasználó vállalatoktól behívással biztosítsák, nem kockáztathatják az előlépcsős magasabbegységek harckészültségét.

A „Pinerolo” gk. gy. dd. hadtápgyakorlatánál:

a) A hadtáp központot a dandár ellátó zászlóalj mozgósítás útján feltöltött személyi állományával és felszerelésével telepítették. Az ellátó központ háborús viszonyok között 12 km²-es területen települt, ami képes 5000 fő teljes ellátására, napi 400 tonna anyag szállítására. Teljes szállítási kapacitásával egyszerre 200 t anyagot képes szállítani.

b) Az ellátó zászlóalj a hadtáp központon belül *az alábbi szolgáltatokat telepítette:*

- Élelmezési szolgálat:

El van látva egy mozgó táborigényű sütődével, amely 8 órás munkaidőben 1500 db 550 g-os kenyert képes sütni. Ezen kívül a romlandó élelmiszerek tárolására hűtőgépkocsival, élelmiszer elosztó és raktár sátorral, hús elosztó sátorral (fel van szerelve élő állat vágásához és feldolgozásához szükséges eszközökkel), gyümölcs- és zöldség elosztó sátorral van ellátva.

Az élelmezési szolgálat a harctevékenységben részt vevő alegységek személyi állománya részére egységcsomagot szállított ki, az ún. „K-adagot”. Az egységcsomag napi háromszori, 4000 kalóriás táplálkozást biztosít. Az alábbi élelmiszereket, anyagokat foglalja magában: - sűrített kakaó; oldható kávé; gyümölcsíz; csokoládé; kétszersült; sütemény és keksz; húskonzerv; tészta és bab; bor; melegítő készülék; gyufa; cigaretta.

Az egységcsomagot vagy az élelmezési szolgálat állítja össze a kereskedelemben beszerezhető anyagokból, vagy a Maddaloni-ban diszlokáló tartományi felügyelőség.

– *Gépjármű szolgálat*

A szolgálat legfontosabb egysége egy középjavító műhely, amely elvégzi a 36 óránál nem hosszabb munkaidőt igénylő gép- és harcjármű technikai javítását.

Őt részlegből áll:

- sérült gépjármű begyűjtő részleg;
- gép- és harcjármű technikai javító-részleg;
- fegyverzeti anyag javító-részleg;
- műszaki anyag javító-részleg;
- híradó anyag javító-részleg.

A gépjármű szolgálat gondoskodik a 36 óránál hosszabb javítási időt igénylő technikai anyag megfelelő magasabb szintű szakjavító műhelybe történő szállításáról.

A középjavító műhelyen kívül tűzoltó-részleg, gépjármű osztályozó hely, gép- és harcjármű szállító-részleg tartozik a gépjármű szolgálathoz.

A ruházati, üzemanyag, lőszerellátó szolgálatok működéséről a gyakorlat leírása adatokat nem közölt. A hadtáp központhoz tartozó tábori kórházat az ezt a gyakorlatot közvetlenül megelőző polgári védelmi jellegű gyakorlaton telepítették.

Az 1978. évi olasz polgári védelmi gyakorlaton:

a) A feltételezett földrengés alapján kárt szenvedett területen, „Jazzo La Monarca” helységben helikopterekkel ellátott tábori egészségügyi részleg települt.

A tábori egészségügyi részleg három sátorban települt (telepítési ideje kb. 3 óra volt). Két sátorban a sérültek elsősegélyben részesítése, egy sátorban pedig elhelyezésük történt. Elektromos árammal aggregátorok látják el a részleget.

A részlegen belül sérülések, (törések, égési sérülések stb.) ellátására, újjáélesztésére, vérátömlesztésre voltak képesek.

A részleg felszerelésével és anyagaival 28 órás önálló tevékenységre képes. A sérülteket részben hordágyon, illetve gépkocsikkal szállították a részleghez.

Az elsősegélynyújtás után a sérülteket a sérülés fajtája szerint szétválogatják és az egészségügyi központba vagy katonai kórházba küldik. Ehhez a feladathoz az eü. részleg mellett helikopter leszállóhelyet rendeztek be, az elszállításban 2 db AB-204 típ. hel. (6–6 fő hordágyon fekvő sérült és 250–250 kg felszerelés), 2 db AB-206 típ. hel. (4–4 fő ülni tudó sérült és 100–100 kg anyag) vett részt.

Az elemi csapás sújtotta terület felett egy SM-1019 típ. repülőgép járőrözött az egészségügyi részleg az egészségügyi központ, illetve a távolabbi diszlokáló egységek közötti rádiórelé összeköttetés biztosítására.

b) Az egészségügyi központot egy 60 ágyas tábori kórház képezte, melyet az alábbi egészségügyi intézmények személyzetéből és felszereléséből *alakítottak ki:*

- az Egészségügyi Főnökség;
- a Nápolyi katonai kórház;
- a Pineróló gk. gy. dd.-nak a Bari katonai kórház mellett működő tábori kórháza;
- a Caserta, Catanzaró és a „Nunziatella” kat. iskola katonai kórházai.

A tábori kórház felépítése:

- Felvételi sátor

Itt helyezkedik el a betegség megállapító rész (diagnosztika), a gyógyszerész és a parancsnokság.

- Gyógyító rész

Egy részében 4 sátorot telepítettek, kettőt a belgyógyászat, kettőt a sebészet betegei számára.

Az egyik sebészeti műtőt (sátor) „Dogliotti” típusú, jól felszerelt sebészeti egységgel, hordozható röntgenkészülékkel szerelték fel. A műtő képes minden típusú sebészeti beavatkozás elvégzésére. (Egy nem elhanyagolható hibát állapítottak meg a telepítésben, a sebészet műtött betegeit nyílt terepen szállították a betegsátorba).

A másik sebészeti műtőt helyben összeállított barakkban helyezték el. Össze volt kapcsolva egy várakozó sátorral, másik vége pedig a betegsátorral.

Ezen kívül a belgyógyászat is és a sebészet is rendelkezett egy-egy röntgen vizsgáló berendezéssel. Mindkét egység külön-külön önálló (energiaszolgáltatás tekintetében is).

- Fertőtlenítő állomás

Az állomás fel van szerelve fertőtlenítő készülékkel, képes a betegek fertőtlenítésére, a talaj fertőtlenítő oldattal történő beszórására, rovar- és rágcsálóirtásra. Tartozik hozzá egy szükség oltóhely, ahol járványos megbetegedés esetén pl. óránként 100 tífuszoltást képesek elvégezni.

Az állomás területén belül telepítettek egy 12 zuhanyzóval ellátott tábori fürdető berendezést. Lehetőség van a fürdető sátor bejáratánál a ruházatot és felszerelést otthagyni, amely a ruházatfertőtlenítő részhez kerül. A fürdetés végeztével a sátor kijáratánál tiszta ruhába lehet öltözni.

A szennyezett ruházatot és felszerelést a ruházatfertőtlenítő állomásra viszik, ahol egy „Gianolli” típusú fertőtlenítő készülék naponta 300 takarót, 200 egyenruhát és 60 ágynak megfelelő mennyiségű ágyneműt (matracot is) képes fertőtleníteni.

Az állomáshoz tartozik még egy víztisztító berendezés is.

c) Az egészségügyi központhoz négy áramfejlesztő csoport tartozik, megfelelő mennyiségű világító berendezéssel. A központ működését sebesült és anyagszállító gépkocsik is biztosítják.

d) Olaszországban az elmúlt időszakban bekövetkezett természeti csapások (gátszakadás Vajont-ban, árvíz Firenzében, földrengés Friuliban) következményeinek felszámolása során sikerült bizonyos tapasztalatokat gyűjteni a mentéshez szükséges személyi állomány felkészítésére, a megfelelő szervezeti és technikai keretek kialakítására.

Feltehetően ezek a gyakorlatok a jövőben más Tartományi Katonai Parancsnokságok fennhatósága alá eső területeken is megrendezésre kerülnek.

A gyakorlat erős propaganda jellege mellett alkalmas volt az atomcsapás következményei felszámolásának gyakorlására is.

Az osztrák csapatgyakorlatoknál

- a „KOBRA” fedőnevűnél a területvédelem megszervezésén belül egy kijelölt vadászászlóalj részére meghatározott (Waldviertel) helyiség északi bejáratának biztosításán túl diverziós vállalkozásokat, rajtaütéseket is megszabtak, melynek célja az volt, hogy zavarja az ellenség biztosító erőit és hadtápját;

- a „RAUMVERTEIDIGUNGSÜBUNG-79” fedőnevű felmérő-ellenőrző

csapatgyakorlat költségét 70–100 millió Schilingre tervezték, amelyen 34 000 fő, 480 páncélozott szállító harcjármű és harckocsi, 4200 kerekes jármű, 315 tüzérségi löveg és aknavető, 500 páncéltörő fegyver és 59 db repülőgép és helikopter vett részt.

A gyakorlatot a Duna-völgyi hadművelleti irányban Niederösterreich tartományban mintegy 3400–4000 km²-en hajtották végre. Ezen a területen levő, Traisen, Melk, Erlauf és Ybbs folyók leküzdése csak magas vízállásnál – mely azonban csak néhány napig tart – tesz szükségessé előkészületeket. A folyók különösen az Elő-Alpok területén jelentős terepakadályt képeznek.

A Duna vonalában, az Elő-Alpok folyói, valamint a területen K–NY irányba átvezető West-autó- és az 1. sz. szövetségi műút mentén városi és falusi jellegű települések találhatóak. A települések kommunális szempontból (úthálózat, vízvezeték, élelmiszerellátás, épületek anyaga stb.) a csapatok elszállásolására, hadtápkörletek kialakítására jó lehetőségeket biztosítanak. Az úthálózat K–NY és É–D-i irányban jól kiépítettek. Legjelentősebbek Wert-autó- és az 1. sz. szövetségi főút. Az utak és műtárgyak teherbírása néhány kivétellel biztosítják a nehéz harcitechika áthaladását. Számos útszakasz felhasználható szükség le- és felszállópályaként is.

A vasúthálózat korszerűen kiépített villamosított, zömmel kétvágányú. Ausztria egyik legjelentősebb vasútvonala vezet a területen át. Valamennyi vasútvonal alkalmas után- és hátraszállítások végrehajtására. A nehéz és különleges technika be- és kirakása az állomásokon meglévő oldal és homlokrakodókról gyorsan végrehajtható.

A gyakorlat csapat és anyagszállítására 166 vonatszerelevényt (800 személy és 3200 tehervagon) használtak.

A szövetségi vasutak és az érintett katonai szervek a be- és kirakodás, illetve a szállítás idejére „Katonai Vonatellenőrző Állomást” állítottak fel és „Pályaudvari ügyeletes Tiszt”-et vezényeltek.

Ausztria déli körzetében állomások alakulatokat WIENER NEUSTADT és WIEN érintésével, kerülő útirányon szállították a kirakó körletekbe. Feltehető, hogy háborús helyzetben a könnyen sebezhető WIENER NEUSTADT-i és WIEN-i vasúti csomópontok helyett inkább az Alpok északi irányában vezető vasútvonalakat vennék igénybe.

A csapatok alkalmazását jelentősen befolyásolta, hogy a személyi állomány nem volt ellátva az időjárás viszontagságai ellen fokozottabb védelmet nyújtó új típusú hadiöltözettel.

A területileg decentralizált raktárbázisok kiépíttelensége miatt jelentős problémák merültek fel a harcoló csapatok anyagi-technikai ellátása terén.

Úgy gondolom, hogy az említett gyakorlatok néhány hadtáp jellegű tapasztalatainak összefoglalásával hadtáp tisztjeink további tájékozottságot kaphatnak az utóbbi években az európai hadszíntéren, illetve az egyiptomi területeken végrehajtott gyakorlatok hadtáp tapasztalatairól. Meggyőződésem, hogy a tájékoztatáson túl akad a tapasztalatok között hasznosítható, adott esetben értékesíthető is.

Az is megfigyelhető, hogy a hadtáp technikai és szervezeti fejlesztésében, működési mechanizmusának kialakításában és felkészítésében – a hadműveletben a csapatok hadtápbiztosításában jelentkező megközelítően hasonló gondok miatt – számunkra is érdekes, hasznosítható törekvések jelentkeznek.

(Mellékletek a folyóirat végén találhatóak).